

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2024-11-26

Diarienummer:
KSN-2024-01509

Handläggare:
Andreas Falk

Svar på motion om att införa ett civilkuragepris i Uppsala från Mattias Jansson (SD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** uppdra till kommunstyrelsen att utreda förutsättningarna för ett införande av ett civilkuragepris, samt
2. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Mattias Jansson (SD) föreslår i en motion väckt vid kommunfullmäktiges sammanträde den 24 april 2023 att lämplig förvaltning ges i uppdrag att ta fram underlag för hur ett civilkuragepris skulle kunna inrättas i Uppsala kommun samt, att den förvaltning som väljs ut tar kontakt med skolledningar, polis, hjälporganisationer, kyrkor och andra som skulle kunna ha värdefulla synpunkter i samband med att riktlinjer och former för ett civilkuragepris i Uppsala kommun tas fram.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret. Polismyndigheten och brandförsvaret har konsulterats i beredningen.

Föredragning

Medborgarna i Uppsala är en viktig del av kommunens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Ett civilkuragepris kan vara ett sätt Uppsala kommun att uppmärksamma insatser som ökat tryggheten och säkerheten i kommunen.

Det finns olika former av civilkuragepris eller priser med närliggande syften som delas ut av såväl kommuner som Polismyndigheten och andra organisationer. Exempel på de senare är stiftelsen Tryggare Sverige, Fredrik D Anderssons Minnesfond och Björn Söderbergs minnesfond. Gemensamt för civilkuragepriserna är att de syftar till att uppmärksamma och uppmuntra individers mod, civilkurage och trygghets- eller säkerhetsskapande gärningar.

Inom Uppsala kommun delar Uppsala brandförsvaret ut utmärkelsen Rådigt ingripande för att uppmärksamma personer som gjort mer än man kan förvänta sig vid en händelse som leder till räddningsinsats enligt lagen om skydd mot olyckor. Brandförsvaret har inget att erinra mot ett civilkuragepris som komplement till utmärkelsen Rådigt ingripande.

Det mest närliggande exemplet, som även tas fasta på i motionen, är Munkedals kommuns civilkuragepris. Priset har delats ut sedan år 2022 av Munkedals folkhälsoråd. Munkedals kommuns definition av civilkurage är att "...en eller flera personer har mod att förändra en situation eller händelse genom att säga ifrån och agera när medmänniskor blir illa behandlade, är utsatta för fara eller behöver hjälp." Kriterierna för civilkuragepriset är att en eller flera personer som har gjort något utöver det vanliga för att öka tryggheten och säkerheten i kommunen, exempelvis gjort en insats för att hjälpa en annan person som varit i ett utsatt läge. Priset kan också delas ut till personer eller grupper som till exempel markerat att mobbning och trakasserier inte accepteras genom att exempelvis visat omtanke och generositet mot sina medmänniskor.

Priset har delats ut tre gånger, bland annat till en familj som bjuder in ensamma till ett gemensamt, kostnadsfritt och nyktert firande i samband med midsommarafton och julafton. Finansiering sker i kommunstyrelsens budget.

Polismyndigheten har via lokalpolisområde Uppsala/Knivsta tillfrågats om deras inställning till eventuellt inrättande av ett civilkuragepris i Uppsala kommun. Polisen har en egen liknande utmärkelse som tilldelas medborgare för rådiga ingripanden. Polismyndigheten har ingen synpunkt på huruvida kommunen har en separat utmärkelse för civilkurage.

Ett införande av ett civilkuragepris i Uppsala kommun skulle kunna vara ett positivt tillskott, men kräver en utredning av formerna för priset och hur det skulle förhålla sig till redan befintliga motsvarigheter i kommunen.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 16 november 2024
- Bilaga, Motion om att införa ett civilkuragepris i Uppsala från Mattias Jansson (SD)

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Motion om att införa ett civilkuragepris i Uppsala

Det finns en tilltagande känsla på många håll i det svenska samhället av att man dels inte känner sig trygg, dels inte vågar lita på människor för den händelse att något obehagligt eller farligt skulle inträffa. Det handlar om en gradvis erosion av den grundläggande tilliten i samhället.

Orsakerna är många och det lär knappast råda bred enighet om dem i någon svensk politisk församling. Men en grundläggande tillit är fundamental för att ett samhälle som det svenska ska kunna fungera.

För en tid sedan ingrep en ung man mot ett pågående inbrott i centrala Uppsala. I samband med det handgemäng som uppstod blev hans telefon förstörd. Eftersom han ansågs ha gått in i en situation han inte behövde blanda sig i så fick han ingen ersättning på försäkringen.

Bortsett från vilka groteska signaler sådant sänder till de människor som ändå ser det som en medborgerlig uppgift att bidra till den gemensamma tryggheten och säkerheten, så är det en illustration av hur styvmoderligt det svenska samhället ibland ser på egna ingripanden. Man verkar sedan decennier ha hamnat i tankefiguren att det alltid är någon annan som är ansvarig. Denna "någon annan" är ofta en myndighet, men mycket sällan en enskild medborgare.

I några svenska kommuner, bland annat i Bohuslänska Munkedal, har kommunen inrättat ett Civilkuragepris som delas ut till en eller flera personer som har gjort något utöver det vanliga för att öka tryggheten och säkerheten i kommunen.

Pristagaren kan exempelvis ha gjort en insats för att hjälpa en annan person som varit i ett utsatt läge. Det kan även handla om att man markerat mot mobbning eller på annat vis visat omtanke om sina medmänniskor.

Förslag till pristagare kan ges av såväl enskilda personer som ideella organisationer och företag. Priset i just Munkedal är på 5000 kronor till enskilda och 10 000 kronor till grupper eller föreningar.

Insatser av enskilda människor med civilkurage och samhällsansvar kan givetvis inte ersätta till exempel rättsvårdande instanser, som polis, ordningsvakter, skolpersonal och andra. Men att värna den grundläggande tilliten i samhället är så viktigt att den här sortens oegennyttiga ageranden från enskilda borde premieras på något sätt.

Med anledning av ovanstående yrkar jag:

- Att lämplig förvaltning ges i uppdrag att ta fram underlag för hur ett sådant pris skulle kunna inrättas även i Uppsala kommun.
- Att den förvaltning som väljs tar kontakt med skolledningar, polis, hjälporganisationer, kyrkor och andra som skulle kunna ha värdefulla synpunkter i samband med att riktlinjer och former för ett Civilkuragepris i Uppsala Kommun tas fram.

Uppsala den 23 april 2024

Mattias Jansson
Ledamot, *Sverigedemokraterna*